

Právní úprava nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty

Diplomant: David Proček

Předložená práce se zabývá problematikou, která je velice zajímavá a aktuální, zároveň však dosti obtížná, a to jak z hlediska věcného, tak právního. Jak autor správně poznamenává, jen málo témat vyvolává tolik rozporuplných reakcí a emotivních vystoupení jako geneticky modifikované organismy. Je to do značné míry pochopitelné: možnost „vylepšit“ přírodu ve prospěch člověka je lákavá, nese s sebou však značná rizika ekologické i ekonomické povahy, nemluvě o otázkách etických.

Autor zvolil při zpracování tématu tradiční přístup vycházející z analýzy relevantních pramenů mezinárodního, komunitárního a národního práva, čemuž odpovídá i členění práce. Po stručném úvodu, který je však svým obsahem spíše shrnutím práce, následuje část věnovaná obecným věcným a právním souvislostem pojednávaného tématu, a dále části zaměřené na právní úpravu na mezinárodní (v obsahu špatně označená za právní úpravu na „úrovni komunitárního práva“), komunitární a vnitrostátní úrovni. Práci doplňují závěr a seznam použité literatury a internetových zdrojů. Užitečné je zařazení seznamu zkratk a hojně používání poznámek pod čarou. Celkově autor prokázal dobrou znalost problematiky, práci lze však vytknout i řadu nedostatků, a to především z hlediska formálního, v menší míře však i obsahového.

Základním nedostatkem z hlediska formálního je dle mého názoru poměrně značný počet chyb, jež bylo jistě možné odstranit v rámci závěrečné korektury. Autor velmi špatně pracuje především s čárkami a mezerami, ale objevují se i jiné nedostatky, jako nazývání principu předběžné opatrnosti principem „*předběžného opatření*“ (str. 10 a 11) či nepřesné překlady některých mezinárodních a komunitárních předpisů (např. „*Všeobecná dohoda o tarifech a obchodu*“ na str. 22, směrnice 2004/35/ES „*o odpovědnosti za škody na životním prostředí a jejich nápravy*“ na str. 47). V tomto smyslu lze vytknout také nevhodné používání některých anglických výrazů či zkratk (např. „*page*“ při citacích literatury, „*Official Journal of the European Communities*“, „*EC*“ a „*EEC*“ při uvádění komunitárních předpisů, zejména když na jiných místech je uváděno české „*ES*“ a „*EHS*“). Doporučila bych také jistě zjednodušení stylu; dlouhá souvětí, která autor často používá, ztěžují porozumění výkladu. Jistě, nejedná se o chyby zásadního významu, v práci se však vyskytují ve velkém množství, a výrazně tak snižují její kvalitu. Diplomová práce je vizitkou studenta a v určitém smyslu vyvrcholením jeho studia na Právnické fakultě UK a jako takové by jí měla být věnována odpovídající pozornost nejen po stránce obsahové, ale také formální. Celkově považuji z tohoto pohledu práci za podprůměrnou a k obhajobě ji připouštím jen díky obsahovým kvalitám, které přece jen převažují.

Z hlediska obsahového je třeba ocenit především snahu autora o komplexní a kritický přístup. Na rozdíl od řady jiných prací, které se omezují na prostý, více či méně detailní výklad platné právní úpravy, se autor zaměřuje na nejvýznamnější aspekty problematiky, vykládá je ve vzájemných souvislostech, včetně historického kontextu, a usiluje o identifikaci jejich slabých míst. Je pravdou, že výklad je místy neúplný (zejména postrádám alespoň stručnou zmínku o aplikovatelných ustanoveních dohod přijatých na půdě WTO a úloze vědeckého orgánu CBD) a některá tvrzení nepřesná. Za zavádějící považuji především tvrzení autora, že „*WTO vychází z pojetí, že účinná práva na genetický zdroj má jedinec nebo firma,*

„které si jej nechávají patentovat“ (str. 24). Nepřesné je také tvrzení, že „směrnice [2003/4/ES]...poskytuje značnou volnost pro státy...[z hlediska] vymezení důvodů pro zamítnutí žádosti o poskytnutí informace“ (str. 49-50). Ve skutečnosti uvedená směrnice členským státům v tomto směru příliš volnosti neponechává: důvody pro odmítnutí žádosti jsou v jejím čl. 4 uvedeny taxativně, navíc s požadavkem restriktivního výkladu. Posledním z tvrzení, se kterým nelze zcela souhlasit, je kritika definice pojmu „informace o životním prostředí“ v zákoně č. 123/1998 Sb. na základě jejího údajného nesouladu s Aarhuskou úmluvou. Uvedenému vnitrostátnímu předpisu jistě lze vytýkat určité nedostatky, nedomnívám se však, že právě definice tohoto klíčového pojmu mezi ně patří. Naopak kladně hodnotím závěr práce, v němž autor přehledným a jasným způsobem shrnuje předcházející výklad a navrhuje změny *de lege ferenda*. Ačkoliv ne zcela souhlasím s názorem, že by bylo vhodné přijmout nový zákon o GMO, oceňuji individuální a kritický přístup autora, který v diplomových pracích zdaleka není samozřejmostí.

S ohledem na výše uvedené se domnívám, že práce jako celek splňuje požadavky kladené na diplomové práce na Právnické fakultě UK, a **doporučuji** ji k ústní obhajobě. V jejím rámci by se autor měl vyjádřit k uvedeným výhradám a zodpovědět následující otázky:

1. Jaká jsou mezinárodně uznávaná pravidla pro patentování v souvislosti s GMO?
2. Autor na několika místech zmiňuje zásadu „znečišťovatel platí“ (např. str. 13 či 47). Lze dle názoru autora v souvislosti s GMO skutečně hovořit o „znečištění“?

V Praze dne 19. června 2008

JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.